(Araştırma Makalesi / Research Article)

Kastamonu Eğitim Dergisi
Kastamonu Education Journal
Ocak 2020 Cilt:28 Sayı:1
kefdergi.kastamonu.edu.tr

Başvuru Tarihi/Received: 19.02.2019
Kabul Tarihi/Accepted: 27.08.2019
DOI: 10.24106/kefdergi.3611

Farklı Branşlardan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sırasında Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Gözlemleri

Observations of Teacher Candidates from Different Branches Relating to Inclusive Education Practices During Their Teaching Practice

Şerife Şenay İLİK[1], Serdal DENİZ[2]

Öz

Bu çalışmada, Branş öğretmen adaylarının Türkiye'deki kaynaştırma uygulamalarına yönelik gözlemlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının doğal ortamdaki gözlemlerine dokuz soru ile yanıt aranmıştır. Çalışma 2015-2016 yılında Türkçe, Matematik ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan dördüncü sınıf 50 branş öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamalarında kendi branş öğretmenlerini gözlemleri ile gerçekleştirilmiştir. Veriler 'Branş Öğretmen Adayları Kaynaştırma Uygulamaları Gözlem Formu' ile elde edilmiş ve veriler betimsel olarak analiz edilerek yüzde, frekans ve kesit alma ile sunulmuştur. Araştırma sonunda; öğretmen adaylarının çoğunluğunun kaynaştırma öğrencilerine yönelik olarak yaklaşımlarının olumlu olduğu, dersi planlama ve işleyişinde kaynaştırma öğrencilerini düşündükleri, ayrıca kaynaştırma öğrencilerinin sorumluluk bilincinin gelişmesine katkıda bulundukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: kaynaştırma, branş öğretmenleri, branş öğretmen adayları

Abstract

This study aims to examine branch teacher candidates' observations relating to inclusive education practices in Turkey. In accordance with this purpose nine questions were asked to find answer to natural observation of teacher candidates. Branch teacher candidates studying in fourth grade of Turkish, Mathematics and ELT departments in 2015 – 2016 education year participated in this study and they observed their branch teachers in teaching practice courses. Data were collected through 'Branch Teacher Candidates Inclusive Education Practices Observation Form' and analyzed using descriptive analysis and presented through percentages, frequencies and sectioning. The study finds that the majority of the branch teachers have positive approach towards inclusive students, that they take the inclusive students into consideration while planning and teaching the course and contribute to improvement of the inclusive students' sense of responsibility, and that they enable their participation in the class and attend to them in and out of the class

Keywords: inclusive education, branch teachers, branch teacher candidates

[1] Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Konya, Türkiye, https://orcid.org/0000-0001-7092-379X

[2] Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Konya, Türkiye, https://orcid.org/0000-0001-6606-9308

Atıf / Citation: İlik, Ş.Ş, & Deniz, S. (2020). Farklı Branşlardan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sırasında Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Gözlemleri. *Kastamonu Education Journal, 28*(1), 338-351. doi:10.24106/kefdergi.3611

Extended Abstract

Introduction: Maintaining lives of individuals with special needs as independent and productive individuals depends on their performing daily living skills. For individuals with special needs, maintaining their lives as independent and productive individuals depends on their performing daily living skills. It is important for individuals with special needs to gain full independency to play their social roles. To make them gain these roles, the education given to these individuals must be planned and presented in accordance with the needs and capabilities of these individuals. Conducting successful inclusive education programs have an important place in disabled children's integration into society and gaining independent living skills. "Inclusive education", which is legally positioned in Turkey by the Decree Law on Special Education No.573 dated May 30 1997, is defined as the education of students with special needs in regular educational environment on the condition that the students with special needs and/or the class teachers are provided with supportive educational services. Carrying out a successful inclusive education program depends on various factors. These factors are administrators, teachers, families, inclusive students, other students and physical environment. Meeting the students' needs, establishing and maintaining a healthy communication in the class, social acknowledgement of students with special needs to the class, school and society heavily depends on the teacher. Several studies showed that because of the negative attitudes of teachers towards inclusive education and insufficient knowledge of teachers about how the education and support services must be provided to the individuals with special needs, they produce a negative view towards inclusive education program. There are various factors which could cause these results. The primary reason of these factors is that the teachers do not have any training relating to inclusive education. That the teachers aren't trained to educate disabled children brings along both some insufficient practice competencies and negative attitudes towards these children. It is stated that a successful implementation of inclusive education requires that the teacher and school staff believe in the necessity of inclusive education and make efforts in this respect, that the other students in the class are informed about and prepared for the students with special needs and the inclusive education practice, and that both the students with special needs and the class teachers are provided with supportive educational services.

Besides the laws and legislations which are introduced for the proper implementation of inclusive education, there are some problems about the implementation of it. In various studies based on teacher views these problems are associated with factors other than teachers such as insufficient support staff and classrooms and schools without necessary characteristics for inclusive education. However, when studies in the literature examined, it can be seen that there aren't any studies which tried to collect data through observation of teachers and the environment in their natural settings. So this study aims to examine the observation of branch teacher candidates relating to inclusive education practices in schools which implement inclusive education in Turkey.

Method: Descriptive survey model which is one of the qualitative research method is used in this study. Qualitative research allows to see a phenomenon from the individuals' point of view and allows to reveal the social structure and processes which constitute these point of views.

This study carried out with fifty branch teachers (English, Mathematics and Turkish) who have inclusive student from twenty schools in the city center of Konya through the observation of Turkish, English and Mathematics branch teacher candidates. Observations of 17 English, 18 Mathematics and 15 Turkish teacher candidates are evaluated in the study. During the observation process the branch teacher candidates participating in the study have two hours of special education course for fourteen weeks. 'Branch Teacher Candidate Inclusive Education Observation Form' which is developed by the researchers is used in the study. First of all, branch teacher candidates are asked whether they want to participate in the study. After the volunteers had been chosen in the first two weeks of fourteen-week special education course, courses relating to inclusive education practices and students with special needs were taught for eight weeks. In the meantime, branch teacher candidates filled the observation forms by observing branch teachers for eight weeks in teaching practice course (practicum). In the last two weeks of the fourteen-week course, observations of teacher candidates and inclusive education practices in Turkey were discussed.

After having completed the observations qualitative data were analyzed using descriptive analysis which is one of the qualitative analysis methods. Results were presented as frequencies (f), percentages (%) and sectioning.

Results: This study, which aims to examine observations of branch teacher candidates relating to inclusive education practices of branch teachers working at schools which implement inclusive education in Turkey, finds that the majority of the branch teachers have positive approach towards inclusive students; that they take the inclusive students into consideration while planning and teaching the course and that they enable their participation in the class

and assign them tasks in which the students could take responsibility. Moreover, it is found that they attend to them in and out of the class.

Conclusion: In addition to these, it is also found that inclusive students are, except some exceptional cases, accepted and supported by their families and peers. In accordance with the results of this study following suggestions are given:

1. Branch teachers could be supported in some points such as taking inclusive students into consideration while planning the lesson, enabling them participating in the lesson and giving them responsibility.

2. Classroom size of the inclusive education classes could be reduced.

3. Advanced research could be done relating to activities and games which inclusive students and their peers could do and play together.

4. Advanced research could be done about enhancing school, family and teacher collaboration for inclusive students.

1. Giriş

Kaynaştırmanın altında yatan temel anlayış, engelliler ile engelli olmayanlar arasındaki etkileşimin nicelik ve niteliğinin artacağı, böylece toplumsal engellerin ortadan kalkacağı ya da en azından azalacağı ve toplumsal kabulün artacağıdır (Kaner, 2000). Kaynaştırma uygulamasının özel gereksinimli öğrencilerin toplumla bütünleşmelerini kolaylaştırdığı (Kırcaali-İftar, 1998), akranlarıyla bir arada bulunarak tüm okul etkinliklerinden yararlanmalarına imkân sağladığı, akademik ve sosyal davranışların kazanımında etkili olduğu belirtilmektedir (Güzel- Özmen, 2003).

Kaynaştırma programının başarılı yürütülmesi çeşitli değişkenlere bağlıdır. Bu değişkenler; yöneticiler, öğretmenler, aileler, kaynaştırma öğrencileri, normal öğrenciler ve fiziksel ortamdır (Diler, 1998, Kırcaali-İftar, 1998). Sınıftaki çocukların gereksinimlerinin karşılanması, sınıfta sağlıklı etkileşimlerin kurulması ve sürdürülmesi, özel gereksinimi olan çocukların sınıfa, okula, hatta topluma sosyal kabulü büyük ölçüde öğretmene bağlıdır (Avcı, 1998). Eğitim sürecinin başlıca öğelerini oluşturan öğretmen, öğrenciler eğitim programları ve sınıf atmosferi arasındaki uyum, eğitimin etkili olabilmesini ve amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirebilmesini sağlar. Öğretmenin bu öğelerden birini istenen nitelikte gerçekleştirememesi eğitim sürecini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, eğitim sisteminde görev alacak öğretmenlerin gerek hizmet öncesinde, gerekse hizmet-içinde iyi yetiştirilmeleri büyük önem taşımaktadır (Darling-Hammond, 2003). Birçok araştırmacının, öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin olumsuz tutumları ve özel gereksinimli bireylere sunulan öğretimin ve destek hizmetlerin nasıl olması gerektiği konusunda bilgi eksiklikleri olduğu için kaynaştırma programına karşı olumsuz görüş geliştirdiklerini ifade ettikleri görülmüştür (Barton, 1992; Batu, 2000; Diken, 1998; Familia-Garcia, 2001; Sargın, 2002; Uysal 1997). Alan yazında ortaya çıkan bu sonuçlara ilişkin birçok faktörün varlığından söz edilebilir. İlk olarak öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik eğitim almamaları, bu nedenlerin başında gelmektedir. Öğretmenlerin engelli çocukların eğitimine yönelik hazırlanmamış olmaları pratikte bir takım uygulama yetersizliği getirmesinin yanı sıra öğretmenlerin bu öğrencilere yönelik olumsuz tutumlarını da beraberinde getirmekte ve kaynaştırma programlarının başarıyla uygulanmasını güçleştirmektedir (Kayaoğlu, 1999). Başarılı bir kaynaştırma uygulaması, öğretmenin ve okul personelinin kaynaştırma uygulamasının gerekliliğine inanmalarına bağlıdır. Ayrıca bu konuda çaba göstermelerine, sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma uygulaması hakkında bilgilendirilerek hazırlanmalarına ve hem öğretmen hem de özel gereksinimli öğrencinin destek özel eğitim hizmetleri almalarına bağlı olduğu belirtilmektedir (Batu, 2000; Kırcaali-İftar, 1998).

Kaynaştırma ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında öğretmenlerle yapılmış birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Öğretmenler, kaynaştırmada yaşanan başarısızlıkları ve nedenlerini; kaynaştırma konusunda yetersiz bilgiye (Uysal, 2003; Yıkmış, Şahbaz ve Peker, 1998), öğrenciler için ihtiyaç olan materyal yetersizliklerine (Metin, 1999), ebeveyn bilgilendirilmesinin yetersiz olduğuna (Baykoç-Dönmez, Avcı ve Aslan 1997), kaynaştırma konusunda deneyim yetersizliklerin olduğuna (Uysal, 2003), sınıf mevcutlarının özel gereksinimli öğrencileri dikkate alınarak düzenlenmediği, velilerin çocuklarının özel durumlarını kabul etmediği (Yılmaz ve Batu, 2016), kaynaştırma sürecinde yeterli düzeyde destek sağlanmadığı (Lalvani, 2013) gibi sorunlardan kaynaklandığını belirtmektedirler. Bunların yanı sıra öğretmenler, kaynaştırma eğitiminin; öğretmenlere aile danışmanlığı gibi ek yük getireceği (Metin, 1999), eksiklerin giderilmeden yapılan bir kaynaştırma uygulamasının yararlı olmayacağı ve işleri zorlaştıracağı (Uysal, 2003) gibi çeşitli sorunlara neden olduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışmalara ek olarak kaynaştırma eğitiminde, öğretmen ve öğrencilerin birlikte konu alındığı çalışmalara da rastlanmaktadır. Giangreco, Edelman, Luiselli & Macfarland (1997) da yaptıkları çalışmada normal sınıflarda yardımcı öğreticilerle desteklenen özel gereksinimli öğrencilerin durumlarını saptamayı amaçlayan araştırmacılar, öğretmenlerin başlangıçta kaynaştırmaya karşı olduklarını ya da çok olumlu bakmadıklarını ancak, özel gereksinimli öğrencilerle etkileşim sonucu öğretmenlerin, öğrencilere karşı tutumlarının olumlu yönde geliştiğini belirlemişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin çoğunun, hafif derecede zihin yetersizliğine sahip öğrencileri kaynaştırmanın daha uygun olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir. Tüfekçioğlu, (1997) normal okullarda eğitim gören işitme yetersizliğine sahip öğrencilerin durumunu saptamaya yönelik yaptığı bir çalışmada, kaynaştırma ortamlarında bulunan işitme yetersizliğine sahip öğrencilerden İÇEM'e devam edenlerin, kaynaştırma ortamında akademik açıdan başarılı olabildiklerini ancak, diğer okullarda kaynaştırma uygulamasında bulunan işitme yetersizliğine sahip öğrencilerin akademik olarak ilerleme gösteremediklerini ve başarılı olamadıklarını ortaya koymuştur.

Özetle, Türkiye'de kaynaştırma uygulamasının uygun şekilde yürütülebilmesi için var olan yasa ve yönetmeliklere karşın, kaynaştırmanın uygulanışıyla ilgili sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlar, öğretmen görüşlerine başvurulduğu çeşitli çalışmalarda, yeterli destek hizmet personelinin olmaması, sınıfların ve okulların kaynaştırma

uygulaması için uygun fiziksel ortam niteliği taşımaması gibi genellikle öğretmenin dışındaki etkenlere bağlanarak sıralanmıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında kaynaştırma ile ilgili çalışmaların görevde olan öğretmenlerle olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının kaynaştırma ortamlarından elde ettiği gözlemlere yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmamızda böyle bir örneklem tercih etmemizde ki temel neden, öğretmen adaylarının uygulamalar esnasında gördükleri aksaklıkları ve olumlu gelişmeleri dile getirmesi, ortamı daha objektif değerlendirebileceği düşünülmüştür. Dolayısıyla bu çalışmada, Türkiye'deki kaynaştırma uygulamalarının yapıldığı okullarda kaynaştırma uygulamalarına yönelik öğretmen adaylarının gözlemlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Çalışmanın yukarıda belirtilen amacı çerçevesinde, kaynaştırma eğitiminde öğretmenlerin rolünü derinlemesine anlamlandırmak ve irdelemek ihtiyacından hareketle nitel araştırma yöntemlerinden betimsel ve gözlem teknikler kullanılmıştır. Büyüköztürk (2012)'e göre, betimsel araştırmalarda bir konudaki hâlihazırdaki durum araştırılır ve olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğu incelenir. Geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır (Sönmez, ve Alacapınar, 2011: 47). Yıldırım ve Şimşek'e (2013: 199) göre, bir olaya, nesneye veya duruma ait özelliklerin saptanabilmesi için bir plan doğrultusunda gözlemlenerek incelenmesini içeren gözlem, herhangi bir kurum ya da ortamda oluşan davranışı ayrıntılı bir şekilde tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Bu araştırma da katılımcı olmayan gözlem tekniğini kullanılmıştır. Bu tür gözlemde araştırmacı, araştırma yapacağı gruba, araştırma için belirlemiş olduğu gruplar aracılığıyla gözlem yaptırarak verileri toplar (Sönmez, ve Alacapınar, 2011: 107).

Çalışma Grubu

Araştırma Konya il merkezinde bulunan yirmi okulda, kaynaştırma öğrencisi olan İngilizce, Matematik ve Türkçe branş derslerinde İngilizce, Matematik ve Türkçe branş öğretmen adaylarının gözlemleri ile yapılmıştır. Bu öğretmen adaylarının tercih edilme nedeni araştırmacıların bu branşlarda özel eğitim dersi vermelerinden dolayıdır. Araştırmaya katılan branş öğretmen adayları, gözlem yaptıkları süre içerisinde bu okullarda staj yapmakta ve araştırmacılardan fakültede iki kredilik haftada iki saat olmak üzere on dört hafta boyunca özel eğitim dersi almışlardır. Bu süre içerisinde öğretmen adayları ile kaynaştırma uygulamaları ve özel gereksinimli olan öğrenciler hakkında derinlemesine dersler işlenmiştir. Verilerin toplanması sürecinde öncelikle branş öğretmen adaylarına gözlem yapmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Derslerin işlenmeye başlandığı ilk iki hafta öğretmen adaylarına gözlemin nasıl yapılacağı anlatılmış ve gözlem yapacakları konuların (soruların) bulunduğu 'Öğretmen Adayları Kaynaştırma Uygulamaları Gözlem Formu' öğretmen adaylarına verilerek gözlemlere başlanmıştır. 14 haftanın sonunda gözlem formlarını doldurmaları istenmiştir. Çalışmada yetmiş iki branş öğretmen adayının görüşüne başvurulmuş ancak gözlem formundaki sorulara verdiği cevaplardaki yüzeysellik nedeni ile yirmi iki branş öğretmen adayının gözlemleri araştırma dışında bırakılmıştır. Araştırmanın son halinde 17 İngilizce, 18 Matematik ve 15 Türkçe branşlarından olmak üzere toplam elli öğretmen adayının gözlemleri değerlendirmeye katılmıştır. Araştırmaya katılan branş öğretmen adayları lisans eğitimleri süresince kaynaştırma uygulamaları ile ilgili herhangi bir ders almamışlardır. Yaş aralıkları 21 ile 23 arasında olan öğretmen adaylarının demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. ***Çalışmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri***

Cinsiyet	İngilizce öğretmenliği	Matematik öğretmenliği	Türkçe öğretmenliği
Erkek	9	9	7
Kadın	8	9	8
Toplam	17	18	15

Veri Toplama Aracı

'Öğretmen Adayları Kaynaştırma Uygulamaları Gözlem Formu' geliştirilmesi sürecinde öncelikle alanda yapılan çalışmalar (Uysal, 2003; Baykoç-Dönmez, Avcı ve Aslan 1997; Demirezen ve Akhan, 2016) incelenerek taslak bir form düzenlenmiştir. Taslak form araştırmacılar tarafından, kaynaştırma uygulamaları ile ilgili on iki madde oluşturulmuştur. Daha sonra uzmanların görüşlerini belirtilebileceği bir bölümden oluşan taslak form, (iki akademisyen ve bir özel eğitim uzmanı) üç uzmana incelettirilerek uzmanların görüş ve dönütleri doğrultusunda madde sayıları ve ifadeler düzenlenmiş, içeriği yansıtmadığı düşünülen üç madde çıkarılmıştır. Bu üç madde, doğrudan gözlenemediği ve öğretmenlere soru sormayı gerektirdiği için çıkarılmıştır. Daha sonra biçimlendirilen

dokuz soruluk form, pilot çalışmada kullanılmıştır. Pilot çalışma için üç öğretmen adayına Öğretmen Adayları Kaynaştırma Uygulamaları Gözlem Formundaki sorular uygulanmış ve öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda anlaşılmayan ifadelerde bazı düzeltmeler yapılmıştır. Pilot çalışma için İngilizce, Matematik ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde dördüncü sınıf üç öğretmen adayına Öğretmen Adayları Kaynaştırma Uygulamaları Gözlem Formundaki sorular uygulanmıştır. Pilot çalışmaya katılan öğretmen adaylarından elde edilen veriler araştırmaya dahil edilmemiştir. 'Öğretmen Adayları Kaynaştırma Uygulamaları Gözlem Formu'na böylece son şekli verilmiştir. Öğretmen adaylarının, branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamlarına yönelik gözlemlerinde şu alt amaçlara yanıt aranmıştır.

1) Branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine karşı davranışları nasıldır?
2) Branş öğretmeni dersi planlama ve işleyişini kaynaştırma öğrencisini de düşünerek planlamakta mıdır?
3) Branş öğretmeni kaynaştırma öğrencisinin sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sağlamakta mıdır?
4) Branş öğretmeni kaynaştırma öğrencisini derse katmakta mıdır?
5) Branş öğretmeni kaynaştırma öğrencisi ile sınıf içinde ve dışında ilgilenmekte midir?
6) Branş öğretmeni sınıftaki normal akranlarını kaynaştırma öğrencisine yönelik bilgilendirmekte midir?

Verilerin toplanması sürecinde öncelikle branş öğretmen adaylarına gözlem yapmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Gönüllü branş öğretmen adaylarından yirmi yedi İngilizce, yirmi altı Matematik ve on dokuz Türkçe olmak üzere yetmiş iki kişi belirlenmiştir. Yetmiş iki öğretmen adayı ile birlikte on dört haftalık süren özel eğitim derslerinde, ilk iki hafta gönüllüler belirlenerek yapacakları gözlem hakkında bilgi verilmiştir. Sekiz hafta süresince kaynaştırma uygulamaları ve yetersizliğe sahip öğrenciler ile ilgili dersler işlenmiştir. Derslerde, önce haftada iki ders olan özel eğitim dersi işlendikten sonra dersin sonunda araştırmaya katılan branş öğretmen adayları ve araştırmacılar toplanarak araştırma ile ilgili olan özel eğitim, kaynaştırma, engel grupları ve özellikleri, sınıf içinde ve dışında kaynaştırma öğrencileri ve branş öğretmenlerinin gözlemlenmeleri hususunda ilgili açıklamalar yapılmıştır. 'Öğretmen Adayları Kaynaştırma Uygulamaları Gözlem Formu'n daki soruların tamamı, her hafta branş öğretmen adayları ve araştırmacılarla birlikte gözlemlerinde hata ve yüzeysellik olmaması için tartışılmıştır. Ancak yetmiş iki öğretmenin yaptığı gözlemlerde yirmi ikisinin gözlemleri yüzeysel ve sorularda istenenleri yansıtmadığı gerekçesi ile araştırmacılar tarafından elenmiştir. Bu süre zarfında branş öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamaları stajı kapsamında, branş öğretmenlerini sekiz hafta boyunca haftada iki ders gözleyerek gözlem formlarını on dört haftanın sonunda kesin ifadelerle doldurmuşlardır. Ayrıca gözlemleri sırasında araştırmacılar ve branş öğretmen adayları arasında güven ilişkisi oluşmasına dikkat edilmiştir. Güven ilişkisi kurulabilmesi için araştırmacılar, branş öğretmen adaylarının aldıkları özel eğitim dersine ve devamında araştırma için yapılan toplantılara eksiksiz katılmışlardır. Ayrıca araştırmacılar, branş öğretmen adaylarının merak ettikleri engel grupları, özellikleri, kaynaştırma uygulamaları, Türkiye'deki gelişme süreci, kaynaştırma uygulamalarında gelinen son durumlar gibi konularda gelen soruları tartışmışlardır. Buna bağlı olarak araştırmanın önemi sık sık vurgulanmış ve elde edilen verilerin üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı gibi açıklamalara yer vermelesi araştırmacılar ve branş öğretmen adayları arasında güven ilişkisi oluşturulmasını sağlamıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmen adayları ile gerçekleştirilen gözlemler tamamlandıktan sonra araştırmada elde edilen nitel veriler, nitel yöntemlerinden olan betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analizlere başlarken araştırma sorularından ve görüşmede yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Gözlem yapan yetmiş iki branş öğretmen adayının gözlem formuna işlediği veriler tek tek ele alınarak incelenmiştir. Gözlem formunun incelemelerinde araştırmacılar her bir maddenin yanına kodlama anahtarı oluşturmuşlardır. Kodlama anahtarı önce araştırmacılar tarafından bağımsız olarak oluşturulmuş sonra araştırmacılar bir araya gelerek kodlama anahtarına son halini vermişlerdir. Veriler kodlama anahtarına araştırmacılar tarafından önce birbirinden bağımsız olarak işaretlenmiş sonra kodlamaların karşılaştırılması yapılmış ve araştırmanın güvenirliği için Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı Formülü kullanılarak tüm sorular için güvenirlik ortalaması %80 olarak hesaplanmıştır. Araştırmacılar tarafından yüzeysel yapıldığı görülen gözlemlerden yirmi iki tanesinin analizinin yapılması uygun bulunmadığı için elli gözlem formu analiz edilmiştir. Analiz sonuçları yorumlanarak, frekans (f), yüzde (%) ve kesit alma yöntemleri ile bulgular bölümünde sunulmuştur.

3. Bulgular

Türkiye'de kaynaştırma uygulamalarının yürütüldüğü okullardaki Türkçe, Matematik ve İngilizce branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik Türkçe, Matematik ve İngilizce branş öğretmen adaylarının gözlemlerinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırma verilerinden aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 2'de Türkçe, Matematik ve İngilizce branş öğretmenlerinin, kaynaştırma öğrencilerine yönelik sınıf içerisindeki genel tutumları ile ilgili, Türkçe, Matematik ve İngilizce Branş öğretmen adaylarından elde edilen gözlem sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. ***Kaynaştırma Öğrencisine Yönelik Branş Öğretmenlerinin Davranışları***

Öğretmenlerin davranışları	f	%
Kaynaştırma öğrencisine öğretmeninin davranış olumlu	40	80
Kaynaştırma öğrencisine öğretmeninin davranış olumsuz	10	20
Toplam	50	100

Tablo 2 incelendiğinde, sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan branş öğretmenlerinin 40'ı (%80) kaynaştırma öğrencilerine karşı olumlu tutum sergilerken 10'unun (%20) olumsuz tutum sergilediği görülmektedir. Branş öğretmen adayları, kaynaştırma uygulamalarında gözlemledikleri branş öğretmenlerinin çoğunda kaynaştırma öğrencisinin sınıflarında olmalarından dolayı mutlu ve memnun olduklarını, engelinden dolayı onu diğer normal akranlarından ayırt etmediklerini gözlemlemişlerdir. Buna karşın birkaç öğretmenin kaynaştırma öğrencisinin sınıflarında olmalarından dolayı huzursuz olduklarını, bu öğrencilerin arka sırada oturmalarını istediklerini, derste görmezden gelerek söz hakkı vermediklerini belirtmişlerdir. Aşağıda bu olumlu ve olumsuz tutumlara yönelik gözlemlere örnekler verilmiştir.

BÖA13 *'Ona karşı olan tutumu dengeli yani ne ona diğer öğrencilerden farklı olduğunu hissettiriyor ne de onu görmezden geliyor. Onun sınıf içerisinde daha rahat olabilmesi, arkadaşları tarafından rencide edilmemesi için gerekli önlemleri almış durumda'.*

BÖA2 *'Branş öğretmeni olmanın ve sadece birkaç saat birlikteliğin güya avantajı ile kaynaştırma öğrencisini daha çok yok sayma şeklinde tutum sergiliyor'.*

Sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencilerine yönelik branş öğretmenlerinin, büyük bir çoğunluğunun olumlu tutum sergiledikleri, çok az bir öğretmenin ise bu öğrencilerin sınıfta bulunması ve onunla ilgilenme noktasında olumsuz tutum içerisinde oldukları görülmektedir.

Tablo 3'de branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerini de kapsayacak şekilde dersi planlama ve işleyişleri ile ilgili gözlemlere yer verilmiştir.

Tablo 3. ***Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerini Düşünerek, Dersi Planlama ve İşleyişleri***

Öğretmenlerin dersi planlama ve işleyişleri	f	%
Kaynaştırma öğrencileri düşünülmektedir.	38	76
Kaynaştırma öğrencileri düşünülmemektedir.	12	24
Toplam	50	100

Tablo 3 incelendiğinde, branş öğretmen adayları gözlemledikleri branş öğretmenlerinin 38'inin (%76) kaynaştırma öğrencilerini de düşünerek derslerini planlama ve işleyişlerini yaptığı, bu öğretmenlerin gerektiğinde kaynaştırma öğrencisi ile birebir ilgilendiği, konuları farklılaştırarak ve basitleştirerek anlattıkları ayrıca kaynaştırma öğrencisini cesaretlendirerek derse kattıklarını gözlemlemişlerdir. 12 öğretmenin (%24) ise kaynaştırma öğrencisini

düşünmeden planlama yaptıklarını ve ders işleyişlerinde bu öğrenciyi görmezden geldikleri görülmektedir. Aşağıda branş öğretmenlerinin uygulamalarına yönelik kesitler verilmiştir.

BÖA35 ' *Kaynaştırma öğrencisini derse katmaya çabalıyor. Onu sürekli ders içerisinde aktif tutmaya çalışıyor.*

BÖA8 *'Öğretmen dersi planlama ve işleyişi sırasında kaynaştırma öğrencisini düşünerek planlama yapmıyor'.*

Kaynaştırma öğrencilerini de düşünerek dersini planlayan ve işleyen öğretmenlerin nicelik bakımından fazla olduğu görülmektedir. Ancak günümüzde hala sınıfta kaynaştırma öğrencisinin de olduğunu ve derslerinin planlanması ve işleyişinde bu öğrencileri dikkate almadıkları görülebilmektedir.

Tablo 4'de branş öğretmenlerinin sınıf içerisinde kaynaştırma öğrencilerinin sorumluluk bilincinin oluşması ve geliştirilmesine katkıları ile ilgili gözlem sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. ***Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinde Sorumluluk Bilincinin Gelişmesine Katkısı***

Öğretmenlerin sorumluluk bilincinin gelişmesine katkısı	f	%
Katkı sağlamaktadır	36	72
Katkı sağlamamaktadır	14	28
Toplam	50	100

Tablo 4 incelendiğinde branş öğretmenlerinin 36'sı (%72) kaynaştırma öğrencilerinin sorumluluk bilincinin oluşması yönünde kaynaştırma öğrencisine ders içerisinde çeşitli görevler ve ev ödevleri verdikleri, buna karşın 14 (%28) öğretmenin ise herhangi bir katkısının olmadığı görülmektedir. Özellikle bu öğretmenlerde kaynaştırma öğrencilerinin yapamaz anlayışının hâkim olduğu gözlemlenmiştir. Aşağıda branş öğretmenlerinin olumlu ve olumsuz katkılarına yönelik kesitler verilmektedir.

BÖA49 *'Gözlemlerime göre, uygulama öğretmenim kaynaştırma öğrencisinin sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sağlıyor. Öğrenciye sınıf arkadaşlarına dağıtması için çalışma kâğıtları veriyor ve kaynaştırma öğrencisi kendisinin bu durumdan sorumlu olmasını keyifle karşılıyor, yani bir yandan da öğrencinin derse olan bakışı, tutumu pozitif hale geliyor'.*

BÖA27 *'Derste öğrencinin karşılaştığı zorluklar karşısında onu azarlayıp sonrasında ders boyunca söz hakkı vermemekte onun gelişimine katkı sağlayacak bir sorumluluk görevi vermemektedir'.*

Branş öğretmen adaylarının gözlemlerine göre branş öğretmenlerinin çoğunluğunun, sınıfta kaynaştırma öğrencilerinin sorumluluk bilincinin oluşması ve gelişmesi adına çeşitli çalışmalar yaptıkları fakat bazı branş öğretmenlerinde ise bu yaklaşımın olmadığı görülmektedir.

Tablo 5'de branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerini derse katma durumlarına yönelik gözlem sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. ***Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerini Derse Katma Durumları***

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini derse katma durumları	f	%
Derse katmaktadırlar	30	60
Ara sıra derse katmaktadırlar	11	22
Derse katmamaktadırlar	9	18
Toplam	50	100

Tablo 5 incelendiğinde branş öğretmenlerinin 30'u (%60) kaynaştırma öğrencilerini olumlu sözler, pekiştirme, basit sorular ve çeşitli uygulamalarla derse kattığı, 11 öğretmenin (%22) ara sıra katmaya çalıştığı ve 9 öğretmenin ise (%18) herhangi bir çaba sarf etmediği görülmektedir. Kaynaştırma öğrencilerini derse katmayan branş öğretmenlerinin sınıfların çok kalabalık olmasından dolayı yakındıkları gözlemlenmiştir. Aşağıda öğretmenlerin uygulamalarına yönelik branş öğretmen adaylarının gözlemlerinden kesitler verilmiştir.

BÖA28 *'Evet. BEP'e bağlı kalarak daha çok sözlü sorularla derse katılımını sağlıyorlar. Öykü, şiir okuma, yaşadığı olaylardan örnekler verme gibi anlatımlarla yardımcı olunarak derse katılımı sağlanıyor'.*

BÖA33 *'Öğretmen zaman zaman sorular soruyor, ara sıra sadece'.*

BÖA16 *'Öğretmen kaynaştırma öğrencisini derse hiçbir şekilde katmıyor. Sadece sessiz ol yavrum, konuşma v.b. cümleler söylüyor'.*

Kaynaştırma öğrencilerini çeşitli uygulamalarla derse katmaya çalışan öğretmenlerin nicelik bakımından fazla olduğu görülmektedir. Böyle bir bulgunun kaynaştırma uygulamaları adına sevindirici olduğu söylenebilir.

Tablo 6'da branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi ile hem sınıfta hem de sınıf dışında ilgilenme durumları ile ilgili branş öğretmen adaylarının gözlemlerine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 6. ***Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencileri ile Sınıf İçi ve Sınıf Dışında Birebir İlgilenme Durumları***

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileri ile ilgilenmeleri	f	%
İlgilenmektedirler	34	68
Ara sıra ilgilenmektedirler	10	20
İlgilenmemektedirler	6	12
Toplam	50	100

Tablo 6 incelendiğinde branş öğretmenlerinin 34'ü (%68) kaynaştırma öğrencileri ile sınıf içi ve sınıf dışında ilgilendiklerini, onların sosyal gelişimlerini takip ettiklerini, aslında bazı branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarının engelli öğrencilere ve normal öğrencilere katkılarının olup olmadıklarını merak ettikleri için sınıf dışında da öğrencilerle ilgilendikleri görülmektedir. 10 öğretmenin (%20) ara sıra ilgilendikleri ve 6 öğretmenin (%12) ise sınıf içi ve sınıf dışında kaynaştırma öğrencileri ile ilgilenmedikleri aynı zamanda bu öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına yönelik tutumlarının da olumsuz olduğu gözlemlenmiştir. Aşağıda öğretmenlerin uygulamalarına yönelik kesitler verilmiştir.

BÖA19 *'Öğretmen öğrenci ile sınıf içinde olduğu gibi sınıf dışında da ilgileniyor. Her konuda öğrencinin yanında olmaya, ona yardım etmeye çalışıyor. Öğrencide öğretmenin bu davranışlarına karşılık sorununu, derdini rahatlıkla anlatabiliyor'.*

BÖA44 *'Öğretmen bazen derslerde yanına oturuyor öğrencinin ama dışarıda birebir ilgilenmiyor'.*

Branş öğretmenlerinin büyük bir kısmının sınıf içerisinde olduğu gibi sınıf dışında da kaynaştırma öğrencisi ile ilgilendikleri gözlemlenmiştir. Bazı branş öğretmenlerinin ise sınıf içinde ve sınıf dışında kaynaştırma öğrencileri ile ilgilenmedikleri görülmektedir.

Tablo 7'de branş öğretmenlerinin normal öğrencilere kaynaştırma öğrencileri ile ilgili bilgi verme durumları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 7. ***Branş Öğretmenlerinin Normal Akranlarını Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Bilgilendirmeleri***

Branş öğretmenlerinin normal akranlarını bilgilendirilme durumları	f	%
Kaynaştırma öğrencilerine yönelik bilgilendirilmektedirler	30	60
Kaynaştırma öğrencilerine yönelik bilgilendirilmemektedirler	20	40
Toplam	50	100

Tablo 7 incelendiğinde branş öğretmen adaylarının gözlemlerine göre 30 (%60) branş öğretmeninin kaynaştırma öğrencilerine yönelik olarak normal gelişim gösteren akranlarını bilgilendirdikleri 20 (%30) branş öğretmeninin ise bilgilendirmedikleri tespit edilmiştir. Branş öğretmenlerinden normal akranlarını bilgilendiren öğretmenlerin genelde kaynaştırma öğrencisi ile ilgilenen ve bilgi sahibi olan öğretmenlerin olduğu gözlemlenirken, normal akranlarına kaynaştırma öğrencisi ile ilgili bilgi vermeyen branş öğretmenlerinin ise kaynaştırma öğrencisi ile ilgilenmeyen öğretmenlerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Aşağıda branş öğretmenleri tarafından normal akranlarını bilgilendiren ve bilgilendirmeyen öğretmenlerle ilgili branş öğretmen adaylarının gözlemlerinden kesitler verilmiştir.

BÖA49 *'branş öğretmeni gerekli gördüğü durumda normal öğrencilere kaynaştırma öğrencileri ve kaynaştırmanın ne olduğu ile ilgili bilgi veriyor'.*

BÖA27 *'öğretmenlerin kendileri yeterince bilgili olmadıkları ve kaynaştırma öğrencisi ile ilgilenmedikleri için diğer çocuklara açıklamalar yapmıyorlar'.*

Branş öğretmenlerinde, kaynaştırma öğrencileri ile ilgili sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencilere bilgi verenlerin nicelik bakımından fazla olduğu görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın ilk alt problemine yanıt aramak üzere, kaynaştırma öğrencisine karşı branş öğretmenlerinin sergilediği davranışlar hakkında öğretmen adaylarının gözlemlerine başvurulmuştur. Öğretmen adaylarının gözlemleri incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, üzerine düşen sorumlulukları yerine getirdiğini, öğretmenlerin genel anlamda olumlu bakış açısına sahip olduklarını, kaynaştırma öğrencilerine yönelik bariz bir olumsuz tutum ya da davranışın sınıfa yansımadığını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında ki diğer araştırmalar ile de benzerlik göstermektedir (Yılmaz ve Batu, 2016). Bu bulgu kaynaştırma öğrencilerine yönelik olarak öğretmenlerdeki olumsuz görüşlerin yerini olumlu görüşlere bıraktığını akla getirmektedir. Bu sonuç kaynaştırma uygulamalarının son yıllarda üzerinde durulan bir konu olması ve öğretmenlerin sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencilerinden elde ettikleri tecrübe (Yavuz, 2017) ile açıklanabilir. Buna karşın öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisine yönelik olumsuz tutuma sahip olduğunu söyleyen öğretmen adayların bu görüşü alanda yapılan diğer çalışmalarla benzerdir (Batu, Kırcaali iftar ve Uzuner, 2004; Kaya, 2003; Önder, 2007). Kaynaştırmada görev alan öğretmenlerin olumsuz tutum sergilemeleri, bu konu da gerekli lisans dersleri almamaları ve hizmet içi eğitim ya da seminerlere katılmamalarına bağlanabilir.

Araştırmada, Branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerini düşünerek, dersi planlama ve işleyişleri ile ilgili öğretmen adaylarının gözlemleri değerlendirildiğinde branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerini de düşünerek derslerini planladıklarını ve işlediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini düşünerek yaptıkları bu uygulamalar kaynaştırma öğrencisinin başarısına da katkı sağlayacağı söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu alanda yapılan diğer çalışmalar ile benzerlik göstermektedir (Batu ve ark., 2004; Yılmaz ve Batu, 2016). Öğretmenlerin çok az bir kısmı ise sınıfta kaynaştırma öğrencisine yönelik herhangi bir farklılaştırma yapmadıklarını bunun en önemli nedeni ise sınıfların çok kalabalık olduğunu belirtmişlerdir. Sonuçlara bakıldığında öğretmenlerin büyük kısmının, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimiyle ilgili lisans düzeyinde ve/veya Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlemiş olduğu hizmet içi kurslarla bilgi sahibi oldukları, öğrencilerin eğitimi hakkında bilgilerinin olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada, branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerini derse katmaları konusundaki gözlemlere bakıldığında branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun kaynaştırma öğrencilerini çeşitli uygulamalarla derse kattığı,

bir bölümünün ise, ara sıra katmaya çalıştığı ve bazı öğretmenin ise daha çok sınıf mevcutlarının kalabalık olduğunu bu yüzden özel gereksinimli öğrenciyle ilgilenemediklerini, herhangi bir çaba sarf etmediklerini belirtmişlerdir. Yılmaz ve diğerlerinin (2016) yaptığı çalışmada da öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini ders ile ilgili etkinliklere katmada güçlük yaşadığı yönündeki sonuçları ile bu araştırmanın sonuçlarının farklılaştığı görülebilmektedir.

Araştırmada, branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri ile sınıf dışında birebir ilgilenmeleri konusundaki öğretmen adaylarının gözlemleri incelendiğinde, branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, kaynaştırma öğrencileri ile sınıf dışında ilgilendikleri, bir bölümünün ise kaynaştırma öğrencileri ile ilgilenmediklerini belirtmişlerdir. Sınıf dışında ilgilenmelerinin nedenini, branş öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal yönden gelişimlerini önemli bulduklarını, bu eğitim sonunda toplum içinde bağımsız olarak yer alabilmelerini umduklarını ifade etmişlerdir. Bu araştırmada ve benzer çalışmalarda da öğretmenlerin, kaynaştırma öğrencilerinin sosyal gelişimlerine önem verdiklerine ilişkin olumlu ifadeler yer almaktadır (Batu ve ark., 2004; Sze, 2009). Yapılan diğer bir çalışmaya (Sapon-Shevin, 2007) bakıldığında da, kaynaştırmanın en büyük yararının sosyal gelişim alanında görüldüğü ortaya çıkmaktadır. Bu bulgulara bakıldığında öğretmenlerin, kaynaştırma öğrencilerinin akademik gelişimlerinin yanında diğer gelişim alanlarına da önem verdikleri görülmektedir.

Çalışmada, brans öğretmen adaylarının normal akranlarına kaynaştırma öğrencileri ile ilgili bilgi verme konusunda brans öğretmen adaylarının gözlemleri incelendiğinde, normal akranlarına kaynaştırma öğrencileri ile ilgili öğretmenlerin %60'ının bilgi verdiği görülmektedir. Bu bulgu, brans öğretmenlerinin çoğunluğunun kaynaştırma öğrencisi hakkında bilgi sahibi olduğunu göstermektedir. Buna karşın, brans öğretmenlerinin %40'ının normal akranlarını kaynaştırma öğrenci ile ilgili bilgi vermemesi ise öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisini yeterince tanımadıklarını ve ilgili olmadıklarını akla getirmektedir. Alan yazında yapılan araştırmalara bakıldığında, Batu ve ark., (2004) öğretmenlerin, öğrencilerin olumlu tutuma sahip olmalarının öğretmenlerin bilgilendirmeleri ile ilişkili olduğu, bilgilendirme yoluyla, normal öğrencilerin tutumlarının olumlu yönde değiştirilebileceğini ve kaynaştırma öğrencilerini kabul düzeylerini arttırabileceğini belirtmişlerdir. Uysal (1997) ise, normal öğrencilerin kaynaştırma eğitimine ve kaynaştırma öğrencilerine ilişkin bilgilendirilmelerinin önemini vurgulamıştır. Araştırma da öğretmen adaylarının bazıları da, öğrencilerin olumsuz tutum içerisinde olduğunu belirtmişler ve bu sonuç ile alanda benzer çalışmalar da mevcuttur (Jan Pijil & Minnaert, 2010; Yılmaz ve Batu, 2016). Normal gelişen çocuklar, kaynaştırma öğrencilerinin sınıf içerisinde problem davranışlar sergilemesinden dolayı, kaynaştırma öğrencilerine karşı olumsuz tutum sergiledikleri, kaynaştırma uygulamasına olumlu bakmadıkları ve kaynaştırma öğrencilerinin genel eğitim sınıflarında bilgi ve becerileri tam olarak edinemeyecekleri görüşünde olabilmektedirler (Turhan, 2007).

Kaynaştırma öğrencilerine sahip ailelerin bilgilendirilmesi konusundaki öğretmen adaylarının gözlemlerine başvurulduğunda öğretmenlerin, kaynaştırma öğrencilerinin velilerini, okula geldiklerinde bilgilendirdikleri gözlemlenmiştir. Aynı zamanda, kaynaştırma öğrencilerinin velilerinden sınıf içinde ve dışında öğretmen yardımcısı olarak yararlanılabileceğini ve başarılı sonuçlar alınabileceğini belirtmişlerdir. Bu bulgunun, Türkiye'deki kaynaştırma öğrencilerinin aileleri arasında da yaygınlaştırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, aile-okul-öğretmen işbirliği konusundaki öğretmen adaylarının gözlemleri değerlendirildiğinde okul aile ve öğretmen arasında çoğunlukla yoğun bir ilişki olduğu görülürken bir bölümünde ise herhangi bir işbirliğinden söz edilemeyeceği gözlemlenmiştir.

Öğretmen adayları, araştırmacılarla yaptıkları tartışmalarda daha iyi bir kaynaştırma nasıl olmalı sorusuna, birçok öğretmen adayı, iyi bir kaynaştırmada normal gelişim gösteren öğrencilerin ve velilerin kaynaştırmadan haberdar olmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Westling ve Fox (1995) da çalışmalarında, bir kaynaştırma uygulamasının anne- babaların katkısı olmadan başarıyla yürütülmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Öğretmen adayların bu düşüncesi, alanda yapılan diğer çalışmalarla da desteklemektedir (Oyler & Hamre, 2006). Öğretmen adaylarının diğer bir önem verdiği konu ise, kaynaştırma eğitimine dahil olacak öğretmenlerin bu konuda bilgili ve gönüllü olması gerektiği yönündedir. Yapılan çalışmalarda, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarının, normal öğrenciler üzerinde çok belirleyici olduğuna değinmişlerdir (Smith, Polloway, Patton & Dowdy, 1995). Çünkü pek çok öğrencinin öğretmenlerinin tutumunu benimsemeye hazır olduklarını belirtmektedirler. Ayrıca çalışmada, özel eğitim dersi alan ve araştırmaya katılan branş öğretmen adaylarının, aldıkları dersler, yaptıkları gözlemler ve araştırmacılarla görüşmeleri sonucunda kaynaştırma ve özel gereksinimli bireylere yönelik ilgi ve bilgilerinin olumlu yönde geliştiği de araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Bu çalışma ile gözlem yapan brans öğretmen adaylarının ilerde kaynaştırma öğrencileri ile karşılaştıklarında avantajlı olabilecekleri akla gelmektedir.

Yapılan bu araştırma da, branş öğretmenlerinin çoğunluğunun kaynaştırma öğrencilerine yönelik olarak olumlu tutum ve davranışlar sergiledikleri, bu öğrencileri düşünerek planlama ve işleyişe yer verdikleri, kaynaştırma öğrencilerini derse katmaya çalıştıkları ve onlara sorumluluk alabilecekleri görevler verdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ayrıca branş öğretmenlerinin genel olarak kaynaştırma öğrencileriyle sınıf içinde ve dışında da ilgilendikleri bulunmuştur.

5. Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak şu önerilere yer verilmiştir.

Branş öğretmenlerine, kaynaştırma öğrencilerini de düşünerek dersi planlama, derse katma ve sorumluluk verme noktalarında hizmet içi eğitim ve seminerlerle destek verilebilir. Kaynaştırma sınıflarının sınıf mevcutlarında azaltmalar yapılabilir. Kaynaştırma öğrencileri ve normal akranlarının birlikte yapabilecekleri oyun, aktivite ve etkinlikler konusunda ve kaynaştırma öğrencileri için okul, aile ve öğretmen işbirliğinin olumlu yönde geliştirilmesi konusunda ileri araştırmalar yapılabilir.

6. Kaynakça

Avcı, N. (1998). Entegrasyon ve entegre sınıf öğretmeni. Destek Dergisi, 1(1), 20-24.

Barton, M.L. (1992). Teachers' opinions on the implementation and effects of mainstreaming.Web:http://www.ericfacility.net/servlet/com.artesiatech.servlet.search.SearchServlet?action=9. internet.

Batu, S. (2000). Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Batu, S., ve Kırcaali-İftar, G., ve Uzuner, Y., (2004). Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5(2), 33-50.

Baykoç-Dönmez, N., ve Avcı, N., ve Aslan, N. (1997). Normal gelişim gösteren öğrenci ve velilerinin engellilere ve entegrasyona bakışları 1. Ulusal Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri, Pegem Yayıncılık, Ankara.

Connor, D., and B. Ferri. 2007. The conflict within: Resistance to inclusion and other paradoxes in special education. Disability and Society, 22(1), 63–77.

Darling-Hammond, L. (2003). Keeping good teachers. Educational Leadership, 60, 6-14.

Demirezen, S., Akhan, N. E. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 16, (USBES Özel Sayı II), 1206-1223.

Diken, H.İ. (1998). Sınıfında zihinsel engelli çocuk bulunan ve bulunmayan sınıf öğretmenlerinin zihinsel engelli çocukların kaynaştırılmasına yönelik tutumlarını karşılaştırılması: (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Diler, N. (1998). Kaynaştırma kavramı, kaynaştırma uygulamaları ve etkili kaynaştırma için yapılması gerekenler. 8. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Edirne.

Eripek, S. (2007). Özel eğitim ve kaynaştırma uygulamaları. S. Eripek (Ed.), İlköğretimde kaynaştırma (ss. 1-21). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Familia-Garcia, M. (2001). Special and regular education teacher's attitudes towards inclusive programs in an urban community school. U.S., New York: New York City Board of Education.

Giangreco, M.F., & Edelman, S.W., & Luiselli, T.E., & Macfarland, S.Z.C. (1997). Helping or hovering? Effects of instructional assistant proximity on students with disabilites. Exceptional Children, 64(1), 59-66.

Güzel-Özmen, R. (2003). Kaynaştırma ortamlarında öğretimsel düzenlemeler. A. Ataman (Ed.), Özel eğitime giriş (ss, 51-83). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Jan Pijil, S., & Minnaert, A.,(2010). Regular primary schoolteachers' attitudes towards inclusive education: a review of the literatüre, International Journal of Inclusive Education, 331-353.

Kaner, S. (2000). Özel eğitime giriş dersinin, öğretmen adaylarının zihinsel engellilere yönelik tutumlarına etkisi. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi, 1(1), 32-43.

Kaya, U. (2003). İlköğretim okulu yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin kaynaştırma ile ilgili bilgi, tutum ve uygulamalarının incelenmesi: (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kayaoğlu, H. (1999). Bilgilendirme programının normal sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma ortamındaki işitme özel gereksinimli çocuklara yönelik tutumlarına etkisi: (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.

Kırcaali-İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. S.Eripek (Ed.), Özel Eğitim (17-22). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, No:1018.

Lalvani, P. (2013). Privilege, compromise, or social justice: teachers' conceptualizations of inclusive education, compromise, or social justice, International Journal of Inclusive Education, 28(1), 14-27.

Metin, N. (1999). Engelli çocuğa sahip ailelerin kaynaştırma programlarına yaklaşımı ve katılımı. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi, 1(1), 28-33.

Önder, M. (2007). Sınıf öğretmenlerinin zihin engelli kaynaştırma öğrencileri için sınıf içinde yaptıkları öğretimsel uygulamaların belirlenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Sapon-Shevin, M. (2007). Widening the circle: The power of inclusive classrooms. Boston: Beacon Press.

Sargın, N. (2002). Anasınıfında bulunan zihinsel engelli çocuklara yönelik öğretmen tutumlarına ilişkin bir çalışma. XI. Ulusal Eğitim Kongresi Bildirileri. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F.G. (2011). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sze, S. (2009). A literature review: Pre-service teachers' attitudes towards students with disabilities. Institute of Education Sciences, 130(1), 53–56.

Turhan, C. (2007). Kaynaştırma uygulaması yapılan ilköğretim okuluna devam eden normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşleri: (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Tüfekçioğlu, Ü. (1997). İşitme engelli çocukların okul öncesi dönemde kaynaştırma ortamında eğitimleri. Milli Eğitim Dergisi, 136, 58-61.

Uysal, A. (1997). Okul yöneticileri ve öğretmenlerin zihinsel engelli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşler. Ankara Üniversitesi 5. Mitat Enç Özel Eğitim Günleri. Ankara. 5.Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Yayınları.

Uysal, A. (2003). Kaynaştırma uygulaması yapan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri. 13. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. Ankara: Kök Yayınevi.

Westling, David L. & Lise Fox. (1995). Teaching students with severe disabilities. New Jersey: Merill an imprint of Prentice Hall Englewood Cliff.

Yavuz, M. (2017). Kaynaştırma Uygulamalarında Çalışan Öğretmenlerin Kaynaştırma Yeterlilik Düzeylerini Bazı Değişkenler Açısından İncelemesi. INES Journal, 4 (11). ss. 401-415.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıkmış, A., ve Şahbaz, Ü., ve Peker, S. (1998). Özel eğitim danışmanlığı ve kaynaştırma dersinin öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarına etkisi, 8. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. Edirne: 163-167.

Yılmaz, E.,ve Batu, S. (2016). Farklı Branştan İlkokul Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, Yasal Düzenlemeler ve Kaynaştırma Uygulamaları Hakkındaki Görüşleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 17(3), 247-268.

Öğretmen Adayları Kaynaştırma Uygulamaları Gözlem Formu

Sayın Meslektaşım: Bu araştırma da Türkçe, Matematik ve İngilizce branş öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulamalarını Türkçe, Matematik ve İngilizce branş öğretmen adaylarının gözlemleri ile incelemesi amaçlanmıştır. Araştırmamız toplam on dört hafta sürecek ve araştırma boyunca haftada iki kredilik özel eğitim dersi ve ders sonrası araştırmaya gönüllü katılan öğretmen adayları ile toplantılar yapılacaktır. Araştırmadan elde edilen bilgiler üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

(not: gözlemlerinizi on dört haftanın sonunda kesin ifadelerle doldurunuz. Bu süre içerisinde gözlemlerinizle ilgili unutmamak için küçük notlar alabilirsiniz)

Bölüm I: Demografik Bilgiler

1. Cinsiyetiniz:
2. Branşınız:
3. Yaşınız:
4. Daha önce Kaynaştırma ya da özel eğitim dersi aldınız mı:

Bölüm II: Gözlem Konuları

1. Branş öğretmenliği yapan 'Staj Uygulama Öğretmeniniz';
   a. Kaynaştırma öğrencisinden haberdar mı?
   b. Kaynaştırma öğrencisine yönelik davranışları nasıl?
   c. Kaynaştırma öğrencisinin sınıfta bulunmasından memnun mu tutumu nasıl?
2. Branş öğretmeni, dersi planlama ve işleyişini kaynaştırma öğrencisini de düşünerek planlamakta mıdır?
3. Branş öğretmeni kaynaştırma öğrencisinin sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sağlamakta mıdır?
4. Branş öğretmeni kaynaştırma öğrencisini derse katmakta mıdır?
5. Branş öğretmeni kaynaştırma öğrencisi ile;
   a. sınıf içinde ilgilenmekte midir?
   b. sınıf dışında ilgilenmekte midir?
6. Sınıftaki normal akranlarının;
   a. kaynaştırma öğrencisine yönelik tutumları nasıldır?
   b. Branş öğretmeniniz normal akranlarını kaynaştırma öğrencisi hakkında bilgilendirmekte midir?
7. Branş öğretmeni, kaynaştırma öğrencisine sahip aileleri çocuklarının durumu ile ilgili bilgilendirilmekte midir?
8. Kaynaştırma öğrencilerinin aileleri çocuklarına olan tutumları nasıldır?
9. Kaynaştırma öğrencisi için Okul-Aile-Öğretmen arasında işbirliği bulunmakta mıdır?

Cilt: 28 - Sayı: 1

13.330 | 18.485

İçindekiler

Sayı Dosyaları

Ön Sayfalar (https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-file/27718)

Research Article

İlkokul Serbest Etkinlikler Uygulamasına İlişkin Bir Durum Çalışması (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/678515) / Sayfalar : 1-16 PDF (/tr/download/article-file/939954)
Derya YILMAZ GÜNDÜZ

Akademisyenlerin Gözünden Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'ne Bakış (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/678517) / Sayfalar : 17-35 PDF (/tr/download/article-file/939960)
Ayşegül BAKAR-ÇÖREZ, Aynur KOLBURAN GEÇER

Madde Döngüleri ve Çevre Sorunları Konusunda Başarı Testi Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680636) / Sayfalar : 36-51 PDF (/tr/download/article-file/825954)
Oğuzhan NACAROĞLU, Oktay BEKTAŞ, Oktay KIZKAPAN

Basit Araçlarla Yaparak Öğrenme Yöntemi ile Yapılan Deney Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Adayı ve Öğrenci Görüşleri (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/678520) / Sayfalar : 52-71 PDF (/tr/download/article-file/939965)
Burcu ANILAN, Asiye BERBER, Nurşide SUDER

Zihinsel İmaj Oluşturmaya Dayalı Öğretimin Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/678913) / Sayfalar : 72-81 PDF (/tr/download/article-file/941025)
Yusuf ERGEN, Celal BOYRAZ, Onur BATMAZ, Ceren ÇEVİK KANSU

Başarı Testi Geliştirme Süreci: İlkokul Dördüncü Sınıf Maddeyi Tanıyalım Ünitesi Örneği (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/678916) / Sayfalar : 82-94 PDF (/tr/download/article-file/941030)
Gökşen ÜÇÜNCÜ, Gönül SAKİZ

Bilgi Yönetimi Eğilimi Ölçeğinin Türkiye Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/678917) / Sayfalar : 95-106 PDF (/tr/download/article-file/941031)
Mehmet DURNALİ, İbrahim LİMON

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Ortak Bilgi Yapılarının Modeli Hakkındaki Görüşleri (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679884) / Sayfalar : 107-124 PDF (/tr/download/article-file/943780)
Seda ÇAVUŞ-GÜNGÖREN, Ergin HAMZAOĞLU

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Özyeterliklerine İlişkin Algılarının İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679895) / Sayfalar : 125-136 PDF (/tr/download/article-file/943813)
Serpil RECEPOĞLU, Bilgin Ünal İBRET

Öğretmenlerin Mesleklerinin İlk Yıllarında Sınıf Yönetiminde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679897) / Sayfalar : 137-153 PDF (/tr/download/article-file/943817)
Serdar BOZAN, Abdurrahman EKİNCİ

Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersinde Kullanılan Öğretim Teknikleri Tercihlerinin Ölçeklendirilmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679899) / Sayfalar : 154-170 PDF (/tr/download/article-file/945798)
Kadriye Belgin DEMİRUS, Selahattin GELBAL

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sorgulama Becerileri ve Bilimsel Süreç Becerilerinin EEG Ölçümleri ile İlişkilendirilmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679902) / Sayfalar : 171-185 PDF (/tr/download/article-file/943824)
Burçin ACAR ŞEŞEN, Ayfer MUTLU, Seda USTA GEZER, Elif İNCE

Uzaktan Eğitim Alan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Bulunuşluk ile İşlemsel Uzaklıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679904) / Sayfalar : 186-201 PDF (/tr/download/article-file/943826)
İsmail KARAKUŞ, Tuğba YANPAR YELKEN

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Tükenmişlik ve Yabancılaşma Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679940) / Sayfalar : 202-219 PDF (/tr/download/article-file/943947)
Alev ÖNDER, Özge CENGİZ, Asude BALABAN DAĞAL

Bilgisayar Sunumlarına Yönelik Görüşler Ölçeği (BSYGÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/682814) / Sayfalar : 220-233 PDF (/tr/download/article-file/951523)
Selami YEŞİLYURT, Cüneyt ÇAPRAZ

Lise Öğrencilerinin Matematik Başarısı, Kaygısı ve Öğretim Teknolojilerine Yönelik Tutumları Üzerine: GeoGebra Dinamik Yazılımı (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679955) / Sayfalar : 234-252 PDF (/tr/download/article-file/943998)
Gamze TUZER ÜNSAL, Cenk AKAY

Tarihsel Seyir İçinde Eğitim Yönetiminin Bilimleşme Süreci (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679957) / Sayfalar : 253-266 PDF (/tr/download/article-file/944001)
Gökhan SAVAŞ

Etkinliklere Dayalı Ontolojik Metin Analizi Yönteminin Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Şiir Çözümleme Başarılarına Etkisi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/679960) / Sayfalar : 267-285 PDF (/tr/download/article-file/944006)
İzzet ŞEREF

Oturarak Voleybol Oyuncularının Öz Güven Düzeylerinin Tespiti (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680052) / Sayfalar : 286-294 PDF (/tr/download/article-file/944242)
Atike YILMAZ, Hüseyin KIRIMOĞLU

Güzel Sanatlar Liselerindeki Türk Sanat Müziği Teori Ve Uygulaması Dersine Yönelik Öğretmen Görüşleri (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680054) / Sayfalar : 295-308 PDF (/tr/download/article-file/944245)
Hande Nur AŞIK GÖKÇE, Gökhan ÖZDEMİR

Polislerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/683141) / Sayfalar : 309-327
Bülent DEMİREL, Bülent DÖŞ PDF (/tr/download/article-file/952609)

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kariyer Stresleri, Kariyer Uyum Yetenekleri ve Mentörlük Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680056) / Sayfalar : 328-337 PDF (/tr/download/article-file/944251)
Hazel DURU, Filiz GÜLTEKİN

Farklı Branşlardan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sırasında Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Gözlemleri (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/683146) / Sayfalar : 338-351 PDF (/tr/download/article-file/952617)
Şerife Şenay İLİK, Serdal DENİZ

Fen Eğitiminde Kullanılan Dijital Hikâyelerin Öğretmen Adaylarının Akademik Başarısı, Sayısal Yetkinlik Durumları ve Sorgulama Becerileri Üzerindeki Etkisi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680059) / Sayfalar : 352-370
Agah Tuğrul KORUCU PDF (/tr/download/article-file/944255)

Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Algılarının Resmetme Yoluyla İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680062) / Sayfalar : 371-388 PDF (/tr/download/article-file/944262)
Hayal YAVUZ MUMCU

Dikkat Becerisi Geliştirmeye Dayalı Programın Dikkat Eksikliği Olan İlkokul Öğrencileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/683144) / Sayfalar : 389-405 PDF (/tr/download/article-file/952615)
Emine KULA, Abdullah SÜRÜCÜ

Farklı Kültürlerin Bulunduğu Bir Okul Ortamında Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunların Çokkültürlülük Bağlamında İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680090) / Sayfalar : 406-420 PDF (/tr/download/article-file/944327)
Aygil TAKIR, Ayşen ÖZEREM

Felsefe Etkinliklerinin Okul Öncesi Dönem Çocukların Felsefi Tutum ve Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680099) / Sayfalar : 421-430 PDF (/tr/download/article-file/944345)
Rabia DİRİCAN, Ümit DENİZ

Türkiye'de İngilizce Öğretim Programının Değerlendirilmesi: Beceri ve Ödev Önerileri üzerine Bir Çalışma (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680104) / Sayfalar : 431-441 PDF (/tr/download/article-file/944360)
Reyhan AĞCAM, Muzaffer Pınar BABANOĞLU

"Özel Öğretim Yöntemleri" Dersine Pedagojik Formasyon Eğitimi Coğrafya Bölümü Öğrencileri Açısından Bakış (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680675) / Sayfalar : 442-455 PDF (/tr/download/article-file/945950)
Ayşegül ŞEYİHOĞLU, Neşe DUMAN

Suriyeli Ortaokul Öğrencilerinin Türk Eğitim Sistemindeki Yaşantılarına İlişkin Bir Değerlendirme (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680163) / Sayfalar : 456-467 PDF (/tr/download/article-file/944605)
Selvi DEMİR, Yılmaz DEMİR

Görsel Sanatlar Ders Materyali Geliştirme Sürecinde ARCS Motivasyon Modelinin Kullanımı (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680164) / Sayfalar : 468-481 PDF (/tr/download/article-file/944606)
Kerim LAÇİNBAY, Meliha YILMAZ

80'lerden Günümüze Yükseköğretimde Kalite Çalışmaları: Küresel Ölçekte Bilimetrik Bakış (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680167) / Sayfalar : 482-493 PDF (/tr/download/article-file/944610)
Güzin ÖZDAĞOĞLU, Muhammet DAMAR, Aşkın ÖZDAĞOĞLU, Hale TURHAN DAMAR, Özlem BİLİK

Cebirsel İfadeler Konusunun Öğretiminde 5E Öğrenme Modelinin 6. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarısı Üzerine Etkisi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680168) / Sayfalar : 494-511 PDF (/tr/download/article-file/944611)
Hakkı Alper PİRCİ, Gülten TORUN

Okul Öncesinde Fen Eğitimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680183) / Sayfalar : 512-520 PDF (/tr/download/article-file/944647)
Aycan BULDUR, Fatma ALİSİNANOĞLU

Öğretmenlerin Hata Yönelimli Motivasyona İlişkin Görüşleri (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680185) / Sayfalar : 521-538 PDF (/tr/download/article-file/944650)
Hakan SÖNMEZ, Hamit ÖZEN

Üç Boyutlu Katkı Ölçeğinin Türkçe 'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680188) / Sayfalar : 539-548 PDF (/tr/download/article-file/944656)
Abdullah ALDEMİR, Seher BALCI ÇELİK

Enformatik Dersi için Başarı Testi Geliştirme Çalışması: Güvenilirlik ve Geçerlilik İşlemleri (https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/52233/680624) / Sayfalar : 549-557 PDF (/tr/download/article-file/945822)
Murat MERİÇELLİ, Tolga GÜYER

Dizinler
TR-Dizin

SOBIAD

Türk Eğitim İndeksi

Index Copernicus

DRJI

Citefactor Indexing

CC BY